

چکیده

موضوع شناسی به عنوان یکی از زیر شاخه های دانش فلسفه فقه، اهمیت بسزایی در راه رسیدن به فقه مسائل مستحدثه دارد. گسترش روابط اجتماعی و توسعه جوامع، باعث تعدی افراد مختلف به حریم املاک دیگران شده و شکایت های حقوقی در این زمینه، ضرورت بحث پیرامون حریم املاک را موجه می سازد. حریم در فقه اسلامی با توجه به قاعده لاضرر و بناء عقلا در جعل حریم، غالباً برای هر مال مملوک غیر منقول به میزان عرفی به جهت استفاده کامل از ملک قرار داده شده است و با توجه به عدم ردع شارع، تایید آن را نیز به دنبال دارد. لفظ حریم مورد استفاده روایات نیز قرار گرفته اما محدوده ای برای حریم عین مطرح نشده است. فقط حریم منفعت بین منابع آبی، مقدر شده است که با توجه به ضعف سند و تعارض با یکدیگر، مورد اعتنای بعضی از فقها قرار نگرفته و از طرف بعضی دیگر مربوط به عرف زمان صدور قرار گرفته است. پس در تعیین محدوده حریم با توجه به اصل عدم (ملکیت یا اولویت) باید به عرف مراجعه نمود که به مصادیق جدید آن در این نوشتار اشاره شده است. روش این پژوهش، توصیفی تحلیلی است.

کلید واژه: حریم، حق حریم، حق اختصاص، حق ارتفاق، موضوع شناسی